ΕΤΟΣ Α΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 15 Ἰανουαρίου 1911 ΑΡΙΘ. 3.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗι ΔΩΔΕΚΑΤΗι ΛΟΥΚΑ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσερχομένου τοῦ Ἰησοῦ εἴς τινα κώμην ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρρωθεν· καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν, εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες, ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰμὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

(Λουκ. ΙΖ΄ 12—19).

Πολὺ συγκινητικὴ, ἀλλὰ καὶ πολὺ διδακτικὴ ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν μᾶς διηγεῖται τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον. Δέκα δυστυχισμένοι ἄνθρωποι, πάσχοντες ἀπὸ τὸ φοβερὸν καὶ ἀνίατον πάθος τῆς λέπρας, καὶ διὰ τοῦτο κεχωρισμένοι κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου (Λευϊτ. Κεφ. ΙΓ΄ καὶ ΙΔ΄) ἀπὸ γονεῖς, ἀδελφοὺς, τέκνα καὶ φίλους καὶ ἐν γένει ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν ἄλλων ὁμοίων των ἀνθρώπων, τῶν ὑγιῶν, μόλις εἶδον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν νὰ ἔρχεται εἰς τὸ χωρίον των, μὲ πόνον ψυχῆς, μὲ σπαρακτικὴν φωνὴν ἐφώναξαν: «Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς». Εἰς τὴν συγκινητικὴν ταύτην σκηνὴν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀπαθὴς ὁ

πανάγαθος Σωτήρ. Εἰς τὴν γοερὰν ταύτην φωνὴν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κωφεύσῃ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος «διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους» (Πράξ. Ι΄ 38). Τὴν μεγάλην πίστιν καὶ βεβαίαν ἐλπίδα, τὴν ὁποίαν οἱ λεπροὶ ἔδειξαν εἰς τὸν Σωτῆρα καὶ τὴν παντοδυναμίαν του διὰ τῆς συγκινητικῆς ἐπικλήσεώς των, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρίδῃ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος διεκήρυττεν ὅτι «πάντα ὅσα ἂν αἰτήσετε, πιστεύοντες, λήψεσθε» (Ματθ. ΚΑ΄ 22). Διὰ τοῦτο μὲ εὐσπλαγχνίαν ἄπειρον ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν φοβερὰν ἀσθένειάν των καὶ τοὺς ἀπέστειλεν εἰς τοὺς ἱερεῖς, διὰ νὰ πιστοποιήσουν κατὰ τὸν Νόμον ὅτι εἶνε τελείως ὑγιεῖς καὶ ἐλευθεροκοινωνήσωσι μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἦσαν κεχωρισμένοι.

Συγκινητική, ὡς βλέπετε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἡ διήγησις· ἀλλὰ συνάμα καὶ διδακτικὴ πολύ. Καὶ ἡμεῖς δὲν πάσχομεν μὲν εὐτυχῶς ἀπὸ σωματικὴν λέπραν, ἀλλὰ πολλοὶ ἐξ ἡμῶν δυστυχῶς ἔχομεν τὴν ψυχικὴν λέπραν ἡ ὁποία εἶνε πολὺ χειροτέρα, διότι μᾶς στερεῖ καὶ τὴν ἐγκόσμιον καὶ τὴν οὐράνιον εὐτυχίαν, ἐνῷ ἡ σωματικὴ μόνον τὸ σῶμα τυραννεῖ καὶ βασανίζει καὶ τοῦτο προσκαίρως, ἐφ᾿ ὅσον ζῶμεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον. Ὁ εἷς ἔχει τὴν λέπραν τῆς ἀπιστίας καὶ ἀσεβείας· ὁ ἄλλος τὴν λέπραν τοῦ φθόνου καὶ τῆς κακίας· ἄλλος τοῦ ψεύδους, τῆς κλοπῆς καὶ τῶν λοιπῶν καταστρεπτικῶν ἁμαρτημάτων. Καὶ ἐνῷ ἔχομεν πρόχειρον καὶ πρόθυμον τὸ ἱερὸν λουτρόν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ μᾶς καθαρίσῃ, καὶ ἐνῷ τὸ ψυχικὸν ἰατρεῖον ἔχει ἀνοικτὰς τὰς θύρας καὶ μᾶς προσκαλεῖ φιλοστόργως, ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἡμεῖς τυφλώττοντες εἰς ὅλα αὐτὰ καὶ κωφεύοντες εἰς τὴν μητρικὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν συνερχόμεθα εἰς ἑαυτούς, δὲν συναισθανόμεθα τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρισκόμεθα, δὲν ἐπαναλαμβάνομεν ἀπὸ καρδίας συντετριμμένης τὴν παράκλησιν τῶν λεπρῶν τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου «Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς» ἀλλὰ προτιμῶμεν νὰ μένωμεν κεχωρισμένοι πνευματικῶς ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν ἐν Χριστῷ ἀληθινῶν ἀδελφῶν μας, μακρὰν τῆς σωστικῆς στέγης τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, μακρὰν τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐν τούτοις, ἀγαπητοί, μᾶς ἐπιβάλλει τὸ ἀληθές μας συμφέρον νὰ μὴ παραμελῶμεν τὴν ψυχικήν μας θεραπείαν, ὡς δὲν παραμελοῦμεν καὶ τὴν σωματικήν, καὶ νὰ ζητῶμεν πάντοτε μὲ πίστιν καὶ ἐλπίδα ἀπὸ τὸν ἅγιον Θεὸν διὰ τῆς ἁγίας του Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων τὴν ἀπαλλαγήν μας ἀπὸ πᾶσαν ἁμαρτίαν καὶ τὴν βοήθειάν του διὰ νὰ ζῶμεν πρὸς ὠφέλειαν τῆς κοινωνίας, εἰς τὴν ὁποίαν διερχόμεθα τὸν βίον μας, μὲ τὰ χριστιανικὰ καὶ ἐνάρετα ἔργα μας. Τοῦτο δὲ θὰ τὸ κατορθώσωμεν ἐὰν κατὰ τὸ ἀξιομίμητον παράδειγμα τῶν λεπρῶν τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου καταφύγωμεν μὲ ζῶσαν καὶ θερμὴν πίστιν εἰς τὸν ἅγιον Θεόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μᾶς κρατεῖ κεχωρισμένους ἡ ἁμαρτία.

Καὶ ὁ μὲν εὔσπλαγχνος Σωτήρ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, μὲ προθυμίαν ἰάτρευσε τοὺς λεπρούς. Οἱ δὲ λεπροί, ἀφοῦ ἰατρεύθησαν τί ἔκαμαν ; Ἐπέστρεψαν ἆρά γε νὰ εὐχαριστήσουν τὸν Εὐεργέτην Ἰησοῦν Χριστόν, νὰ δείξουν ὅτι ᾐσθάνθησαν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν εὐεργεσίαν του αὐτήν, ὡς εἶχον ἱερὸν καθῆκον ; Ἀπὸ τοὺς δέκα, οἱ ὁποῖοι ἐθεραπεύθησαν, μόνον εἷς ἐπέστρεψε καὶ τὸν εὐχαρίστησε διότι εἶχε καρδίαν εὐαίσθητον,

ἡ ὁποία ᾐσθάνετο τὴν εὐεργεσίαν καὶ ὡμολόγει τὴν εὐγνωμοσύνην. Οἱ δὲ λοιποὶ ἐννέα ἀναίσθητοι, φαίνεται, ἀχάριστοι καὶ ἀγνώμονες δὲν ἐπέστρεψαν, καὶ τοῦτο ἐξηνάγκασε τὸν Σωτῆρα νὰ κάμῃ τὴν παρατήρησιν «οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν, οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ»; Θέλων μὲ τοῦτο νὰ διδάξῃ ὅτι ὅστις ἀπολαμβάνει εὐεργεσίαν χρεωστεῖ νὰ δεικνύῃ εὐγνωμοσύνην. Καὶ πολὺ δικαίως, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. Ἓν ἀπὸ τὰ χαρακτηριττικὰ τοῦ ἀληθοῦς ἀνθρώπου εἶνε καὶ τὸ αἴσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης. Ὁ ἀχάριστος ἄνθρωπος καταβιβάζει τὸν ἑαυτόν του εἰς τάξιν πολὺ κατωτέραν ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα, τὰ ὁποῖα γνωρίζουν τὸν εὐεργέτην των πολλάκις μέχρι τοιούτου βαθμοῦ ὥστε καὶ τὴν ζωήν των θυσιάζουν δι᾽ αὐτόν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον αὐτὸ τὸ κακὸν τῆς ἀχαριστίας· ὄχι. Ὁ ἀχάριστος ἄνθρωπος βλάπτει καὶ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς καὶ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὴν κοινωνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ζῇ. Βλάπτει τὸν ἑαυτόν του, διότι μὲ τὴν μαύρην ἀχαριστίαν του κάμνει τὸν κόσμον νὰ φαίνεται καὶ νὰ εἶνε ψυχρὸς καὶ ἀδιάφορος πρὸς αὐτὸν· καὶ ὁσάκις τοῦ παρουσιασθῇ ἀνάγκη, δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὕρῃ ἄνθρωπον νὰ τὸν βοηθήσῃ, διότι φοβοῦνται ὅλοι ὅτι θὰ σπείρουν εὐεργεσίαν καὶ κατόπιν θὰ θερίσουν ἀχαριστίαν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς, ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε χριστιανικὸν, δὲν εἶνε εὐαγγελικόν· διότι ὁ ἄνθρωπος χρεωστεῖ νὰ κάμνῃ τὸ καλὸν μόνον διότι εἶνε καλὸν καὶ ὄχι διὰ νὰ τοῦ γνωρίζουν εὐγνωμοσύνην, ἀλλ᾽ ἐπίσης εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μὲ περισσοτέραν προθυμίαν καὶ ὄρεξιν κάμνομεν τὸ καλὸν εἰς τὸν εὐγνώμονα παρὰ εἰς τὸν ἀχάριστον· διότι μὲ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς εὐγνωμοσύνης των μᾶς κάμνουν νὰ αἰσθανώμεθα γλυκυτέραν τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ κάμνωμεν τὸ καλὸν καὶ διεγείρουν τὴν ὄρεξίν μας περισσότερον πρὸς τοῦτο. Βλάπτει δὲ καὶ τὴν κοινωνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ζῇ ὁ ἀχάριστος, διότι γίνεται παραίτιος νὰ μὴ γίνωνται εὐεργεσίαι ἢ καὶ ἂν γίνωνται, νὰ γίνωνται σπανιώτεραι. Ἀλλ᾽ εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἀνθρωπίνη κοινωνία, ὅταν λείψῃ ἡ εὐεργεσία, τὰ ἀγαθὰ καὶ κοινωφελῆ ἔργα; Δὲν ὑποσκάπτει λοιπὸν ὁ ἀχάριστος μὲ τὴν ἀχαριστίαν του τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας, ἀφοῦ γίνεται παραίτιος νὰ στειρεύσῃ ἡ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν πηγάζει ἡ ὠφέλειά της, αὐτὴ ἡ ὕπαρξίς της;

Ἂς εἴμεθα λοιπὸν εὐγνώμονες πρὸς τοὺς εὐεργέτας μας, ἀναγνωρίζοντες τὸ καλὸν τὸ ὁποῖον ἀπολαμβάνομεν ἀπὸ αὐτούς· πρὸς τοῦτο δὲ εἶνε ἀπαραίτητον νὰ ἀφήσωμεν τὴν ὑπερηφάνειαν, τὸν φθόνον καὶ τὸν ἐγωϊσμὸν, κακὰ, τὰ ὁποῖα δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν εὐεργεσίαν καὶ νὰ αἰσθανθῶμεν εὐγνωμοσύνην, διότι ὁ μὲν ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ὑπερηφάνεια μᾶς ἐμβάλλουν τὴν ἀνόητον ἰδέαν ὅτι ἀνομολογοῦντες τὴν εὐεργεσίαν ἑνὸς ἀνθρώπου, ταπεινούμεθα ἀπέναντί του, ὁ δὲ φθόνος δὲν ἀνέχεται τίποτε καλὸν διὰ τοὺς ἄλλους καὶ ἑπομένως οὔτε τὸ αἴσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης. Ἂς μὴ λησμονῶμεν δὲ καὶ τὸ φοβερὸν «οὐαὶ», τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔρριψεν ἐναντίον τῶν ἀχαρίστων πόλεων Χοραζὴν καὶ Βηθσαϊδὰ, καὶ ἂς προσπαθῶμεν πάντοτε διὰ τῆς εὐγνωμοσύνης νὰ τὸ ἀποφεύγωμεν.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Τίς ἐστιν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ὁ ποιητὴς τοῦ Θείου νόμου; Ὁ ποιητὴς τοῦ σύμπαντος εἶνε ὁ ποιητὴς καὶ τοῦ Νόμου, ἤτοι αὐτὸς οὗτος ὁ Θεός. Τὸ μέγα δὲ τοῦτο τοῦ Θεοῦ ὄνομα ἀρκεῖ ἵνα πείσῃ ἡμᾶς, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν καὶ ὑποτασσώμεθα εἰς τὸν θεῖον νόμον, εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ποιητὴς τοῦ Νόμου εἶναι ὁ Θεός. Ὁ δὲ Θεὸς εἶναι ἀπείρως μέγας, ἀπείρως παντοδύναμος. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ὁ θεῖος νόμος φέρει τὴν σφραγῖδα τῆς τελειότητος καὶ εἶναι ὑποχρεωτικὸς καὶ ἐπιβεβλημένος εἰς ἡμᾶς.

Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καθιστῶσιν αἰσθητὴν τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν ἐξαναγκάζοντες τοὺς λαοὺς ἵνα ὑπακούωσιν εἰς αὐτούς. Ἡ παραμικρὰ ἀντίστασις θεωρεῖται προσβολὴ κατὰ τῆς ἐξουσίας καὶ τιμωρεῖται μὲ ποινὰς αὐστηράς. Ἀλλὰ τί εἶναι ἡ δύναμις τῶν ἀνθρώπων συγκρινομένη πρὸς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ ;

Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς τὴν ἐξουσίαν ἔχουσιν ἀπὸ Θεοῦ. Ὁ Ἀπ. Παῦλος λέγει : «*Ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκε*»». Λοιπὸν ἡ ἐξουσία τῶν βασιλέων προέρχεται ἐκ Θεοῦ καὶ ἔχομεν ἐντολὴν νὰ σεβώμεθα ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν τὴν *εἰκόνα* τῆς θείας δυνάμεως καὶ ἐξουσίας. Ἀλλ᾽ ἐὰν τόσον μεγάλην τιμὴν καὶ εὐλάβειαν ὀφείλωμεν νὰ ἀπονέμωμεν εἰς τὴν *εἰκόνα*, πόσῳ μεγαλητέραν τιμὴν καὶ ἀφοσίωσιν δὲν χρεωστοῦμεν νὰ ἀπονέμωμεν εἰς τὸ *πρωτότυπον*, ἤτοι εἰς αὐτὸν τὸν παντοκράτορα Θεόν ;

Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἄλλος λόγος ὑποχρεῶν ἡμᾶς εἰς τὴν τήρησιν τῶν Θείων ἐντολῶν ὁ ἑξῆς: πᾶν ὅ,τι ἔχομεν τὸ ὀφείλομεν εἰς τὸν Θεόν. Εἶναι ἄπειροι καὶ ἀνεκδιήγητοι αἱ πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίαι τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἄπειρα καὶ καθημερινὰ τὰ δείγματα τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Δι' ὅλα ταῦτα ὀφείλομεν αἰώνιον εὐγνωμοσύνην τῷ Θεῷ. Ἀλλὰ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν ταύτην μὲ ποῖον τρόπον, δυνάμεθα νὰ ἐκδηλώσωμεν; Εἷς καὶ μόνος εἶναι ὁ τρόπος, ἐὰν ὑπακούωμεν καὶ ὑποτασσώμεθα εἰς τὸν θεῖον νόμον, ἐὰν τηρῶμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Ἡ παράβασις τοῦ θείου νόμου εἶναι ὕβρις κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀχαριστία τὴν ὁποίαν αὐστηρότατα θὰ τιμωρήσῃ ὁ Θεός.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συνιστῶν ἡμῖν τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς ἄρχοντας τῆς γῆς ἐπάγεται: *«οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι»*. Ἀλλὰ τί εἶναι αὐτὴ ἡ ἐκδίκησις τῶν βασιλέων καὶ ἀρχόντων τῆς γῆς συγκρινομένη πρὸς τὴν τιμωρίαν καὶ ἐκδίκησιν τοῦ Θεοῦ; Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν μόνον ἐπὶ *τοῦ σώματος*, ὁ Θεὸς ὅμως ἔχει τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, καὶ δύναται *«καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ»*.

Φοβηθῶμεν, ἀγαπητοί, τὸν Θεὸν καὶ προσέξωμεν μὴ ἐξοργίσωμεν αὐτὸν διὰ τῆς ἀθετήσεως καὶ παραβάσεως τοῦ θείου νόμου.

Ἀλλ' ὁ ποιητὴς τοῦ Νόμου Θεὸς πότε ἔδωκε τὸν νόμον εἰς τὸν ἄνθρωπον; Ὁ Θεὸς ἔδωκε τὸν νόμον καθ' ὃν χρόνον ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, διότι ἐνεφύτευσεν ἐν αὐτῷ τὸ φυσικὸν ἐκεῖνο *φῶς*, διὰ τοῦ ὁποίου ἠδύνατο νὰ διαβλέπῃ καὶ διακρίνῃ τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, διότι ἐνεφύτευσεν ἐν αὐτῷ καρδίαν *εὐθεῖαν*, διότι κατέστησεν αὐτὸν ἱκανόν, ἵνα γνωρίσῃ τὸν Θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ, καὶ διότι ἐχορήγησεν αὐτῷ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ φυλάξῃ τὸν θεῖον νόμον. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει ὅτι εἶναι *«ἀναπολόγητοι»*, ὅσοι *«γνόντες τὸν Θεὸν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν»*.

Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος μετ' οὐ πολὺ ἀπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, περιπίπτει εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δ' ἐκείνης ἀπώλεσε τὰ πάντα· ἡ διάνοιά του σκοτίζεται, ἡ δὲ καρδία του ἄγεται καὶ φέρεται ὑπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιθυμιῶν. Εἶδεν ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς

τὸν ἄνθρωπον κατατρυχόμενον ὑπὸ τῶν δύο τούτων θανασίμων πληγῶν, τοῦ σκότους ἀφ᾽ ἑνὸς, ὅπερ ἐσκότιζε τὸ φῶς τῆς διανοίας του, καὶ τῶν πονηρῶν ἀφ᾽ ἑτέρου ἐπιθυμιῶν, αἵτινες ἐβασίλευον ἐν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ, καὶ, ἐν τῇ ἀπείρῳ αὑτοῦ ἀγαθότητι, ἀπεφάσισε νὰ θεραπεύσῃ τὴν πρώτην πληγὴν διὰ τῆς μετατροπῆς τοῦ φυσικοῦ Νόμου εἰς γραπτόν. Ὁ γραπτὸς δ᾽ οὗτος νόμος διανοίγει ἀμέσως τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ γραπτοῦ νόμου βλέπει πλέον καθαρὰ ὁ ἄνθρωπος ποία πρᾶξις εἶναι ἀρετὴ καὶ ποία ἁμαρτία, μανθάνει ἐπακριβῶς ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. «*Τὴν ἁμαρτίαν*, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, *οὐκ᾽ ἔγνων, εἰμὴ διὰ νόμου, τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰμὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, οὐκ ἐπιθυμήσεις*».

Λοιπὸν ὁ γραπτὸς Νόμος δὲν εἶναι νέος νόμος· εἶναι ὁ φυσικὸς νόμος, τὸν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὴν ἁμαρτίαν δὲν ἐγνώριζε πλέον. Ὁ Θεὸς ἠθέλησεν, ὅπως λέγει τις ἀρχαῖος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς, νὰ ἐγγράψῃ ἐν ταῖς λιθίναις πλαξὶν ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀνεγίνωσκε πλέον ἐν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ. Τοῦτο δὲ, οὐχὶ διότι ὁ νόμος δὲν ἦτο ἐγγεγραμμένος ἐν τῇ καρδίᾳ, ἀλλὰ διότι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀνθρώπου ἦσαν τετυφλωμένοι καὶ δὲν ἔβλεπον πλέον. Διὰ τοῦ γραπτοῦ νόμου ἐτέθη τὸ φῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ ἴδῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἦτο ἐμπρός του καὶ δὲν τὸ ἔβλεπεν.

Ἀλλὰ διατὶ ὁ Θεὸς ἐβράδυνε νὰ δώσῃ τὸν γραπτὸν νόμον ;— Διότι ἠθέλησεν ἐν ταῖς ἀνεξιχνιάστοις αὑτοῦ βουλαῖς νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον καιρὸν ἵνα συναισθανθῇ τὴν ἀθλιότητα, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε ρίψῃ αὐτὸν ἡ ἁμαρτία. Χιλιάδες ἐτῶν ἐδέησε νὰ παρέλθωσιν, ἕως ὅτου δυνηθῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ κατανοήσῃ καὶ συναισθανθῇ τὴν ἠθικὴν αὑτοῦ κατάπτωσιν καὶ τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ σωθῇ διὰ τῶν ἰδίων αὑτοῦ μέσων καὶ δυνάμεων.

Εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ ὀφείλουσι νὰ ὑπακούωσι καὶ ὑποτάσσωνται οἱ πάντες. Εἶναι πλάνη τὸ φαντάζεσθαι ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι μόνοι εἶναι ὑποχρεωμένοι εἰς τὴν τήρησιν τοῦ Θείου νόμου. Οἱ πάντες καὶ Ἰουδαῖοι καὶ ἐθνικοὶ ὀφείλουσι νὰ συμμορφῶνται πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ δοθέντα νόμον, ὅστις εἶνε ἡ ἐπεξήγησις καὶ συστηματοποίησις, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ φυσικοῦ νόμου.

Τὸν νόμον τοῦτον τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρι-

στὸς ἀνακηρύττει ὡς θεμέλιον τῆς Καινῆς αὐτοῦ Διαθήκης. Πρὸς τοὺς νομοδιδασκάλους καὶ Φαρισσαίους εἶπε πολλάκις, ὅτι ἡ ἐντολὴ ἡ ἐντελλομένη ἵνα *ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης ἡμῶν τῆς καρδίας ἐξ ὅλης ἡμῶν τῆς ψυχῆς, ἐξ ὅλης ἡμῶν τῆς διανοίας, ἐξ ὅλης ἡμῶν τῆς ἰσχύος*, εἶναι ἡ *πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή*. Ὁμοία δὲ τῇ πρώτῃ εἶναι καὶ ἡ δευτέρα: *ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν*. Ἐκτὸς τούτου, ὁ Σωτὴρ βεβαιοῖ, ὅτι *ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις ἐντολαῖς κρέμανται*». Τοῦτο δὲ σημαίνει, ὅτι αἱ δύο αὗται ἐντολαὶ εἶναι τὸ θεμέλιον καὶ ἡ πηγὴ ὅλων τῶν ἄλλων. Ὁ ἀγαπῶν τ. ε. τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, πληροῖ ὅλον τὸν νόμον. Ἐκ τούτου ὁρμώμενος καὶ ὁ Ἀπόστ. Παῦλος λέγει· «*πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη*». Ὅταν δὲ ὁ Σωτὴρ λέγῃ, ὅτι ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις ἐντολαῖς κρέμανται, θέλει νὰ μᾶς δώσῃ νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ὁ νόμος δι' οὐδένα ἄλλον λόγον ἐγράφη, ὅτι οἱ προφῆται δι' οὐδένα ἄλλον λόγον ἐλάλησαν, εἰμὴ μόνον διὰ νὰ διδάξωσι τοὺς ἀνθρώπους τὰ δύο ταῦτα: τὸ ἀγαπᾷν τὸν Θεὸν καὶ τὸ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον.

Αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι πολλαί, διότι συνοψίζονται ὅλαι εἰς τὸ ἀγαπᾷν. Δὲν εἶναι τι ἀδύνατον, διότι οὐδὲν τόσον δυνατὸν, ὅσον τὸ ἀγαπᾷν. Δὲν εἶναι τι δύσκολον, διότι τίς δύναται νὰ διϊσχυρισθῇ, ὅτι εἶναι δύσκολον τὸ ἀγαπᾷν τὸν Θεόν; Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει, ὅτι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ «*βαρεῖαι οὐκ εἰσίν*». Ἐὰν φαίνωνται βαρεῖαι, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἠρχίσαμεν ἀκόμη νὰ ἀγαπῶμεν. Εὐθὺς ἅμα ἀρχίσωμεν νὰ ἀγαπῶμεν, ἀμέσως ὅλαι αἱ δυσκολίαι θὰ ἐξαφανισθῶσιν.

Ὁ Θεὸς καθ' ὃν χρόνον ἔδιδεν εἰς ἡμᾶς τὸν νόμον του, ἔδιδε ταὐτοχρόνως καὶ τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ φυλάξωμεν αὐτόν. Τὰ μέσα ταῦτα εἶναι πρῶτον ἡ προσευχή. Διὰ τῆς προσευχῆς λαμβάνομεν τὴν βοήθειαν τῆς θείας χάριτος, ἥτις διευκολύνει καὶ ἐνισχύει ἡμᾶς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θείων ἐντολῶν. Αἱ ἐντολαὶ φαίνονται δύσκολοι, ἐφ' ὅσον προσπαθοῦμεν διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων νὰ τηρήσωμεν ταύτας. Ἅμα ὅμως προσλάβωμεν διὰ τῆς προσευχῆς βοηθὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τότε ὅλαι αἱ δυσκολίαι ἐκλείπουσιν.

Δεύτερον μέσον εἶναι τὸ ἐγκύπτειν μετ' εὐλαβείας εἰς τὴν με-

λέτην τοῦ θείου λόγου. Τὸ φῶς τοῦ θείου λόγου εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς φωτίσῃ εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ ἐνδυναμώσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν τήρησιν αὐτοῦ. Οἱ ζητοῦντες τὴν ἐξήγησιν τοῦ θείου νόμου διὰ τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας, αὐτοὶ ὄχι μόνον καταντῶσιν ἀνίκανοι εἰς τὸ τηρεῖν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ περιπίπτουσι πολλάκις καὶ εἰς πλάνας.

Τρίτον μέσον εἶναι τὸ μελετᾷν μετὰ προσοχῆς τὰ ἀποτελέσματα τῆς τηρήσεως ἢ ἀθετήσεως τοῦ θείου νόμου. Ἡ αἰωνία μακαριότης εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τῶν φυλαττόντων τὸν θεῖον νόμον. Ἡ αἰωνία δὲ ἀπώλεια εἶναι ἡ τιμωρία τῶν ἀθετούντων καὶ καταπατούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Εἶναι εὔκολον νὰ ἐννοήσωμεν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ποῖον εἶναι τὸ ἀληθὲς συμφέρον ἡμῶν. Τὸ ἀληθὲς συμφέρον ἡμῶν εἶναι πρῶτον νὰ φυλάξωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ δεύτερον νὰ ὑποχρεώσωμεν καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἐξουσίαν, εἴτε τέκνα ἡμῶν εἶναι οὗτοι, εἴτε οἱοιδήποτε ἄλλοι, εἰς τὸ νὰ φυλάττωσι τὰς θείας ἐντολάς, διότι εἴμεθα ὑπεύθυνοι διὰ τὰς ψυχὰς τούτων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ θὰ δώσωμεν δι᾽ αὐτοὺς λόγον πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

Ἂς δώσωμεν τέλος εἰς τὴν σημερινὴν ἡμῶν ὁμιλίαν διὰ τῆς ὡραίας ταύτης προσευχῆς τοῦ προφήτου Δαυῒδ: «*Συνέτισόν με, καὶ ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, καὶ φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου.» Συνέτισόν με,* Κύριε, ὄχι διὰ νὰ ἐμβαθύνω εἰς τὰ μυστήρια τῆς φύσεως, ὄχι διὰ νὰ ἐξεύρω τὰ μέσα νὰ γίνω πλούσιος καὶ ἰσχυρὸς καὶ ἔνδοξος ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ συνέτισόν με, ὅπως γνωρίσω Σὲ τὸν Θεόν μου καὶ τὸν ἅγιον Νόμον σου, *συνέτισόν με,* ὅπως τὸν νόμον σου τοῦτον *φυλάξω ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου* καὶ φυλάξας τοῦτον ἐπιτύχω παρὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος τῆς ἀμοιβῆς ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἡτοίμασας δι᾽ ὅλους ἐκείνους, ὅσοι πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως ἐφύλαξαν τὰ παραγγέλματα καὶ τὰς ἁγίας Σου ἐντολάς. Ἀμήν.